

1. Τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις

ΚΕΠΕ, Οικονομικές Εξελίξεις, τεύχος 61, 2026, σσ. 4-7

1.1. Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας: Ήπιοι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης εν μέσω διαδοχικών ενεργειακών διαταραχών και μεγάλης γεωπολιτικής αβεβαιότητας¹

Αριστοτέλης Κουτρούλης

Η παγκόσμια οικονομία αποδείχθηκε εξαιρετικά ανθεκτική στο πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Ωστόσο, εξακολουθεί να παραμένει εγκλωβισμένη σε ένα καθεστώς διαδοχικών ενεργειακών διαταραχών και παρατεταμένης οικονομικής αβεβαιότητας που τροφοδοτούν οι γεωπολιτικές εντάσεις. Αν και μια μεγάλη μείωση της παγκόσμιας παραγωγής δεν προβάλλει ως το πιο πιθανό σενάριο, η πορεία της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας στο άμεσο μέλλον συνδέεται άμεσα με τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην Μέση Ανατολή.

1.1.1. Γενική αξιολόγηση των εξελίξεων και των βραχυπρόθεσμων προοπτικών της παγκόσμιας οικονομίας

Το πρώτο εξάμηνο του 2026 ο ρυθμός επέκτασης της παγκόσμιας οικονομίας, σε ετήσια βάση, υποχώρησε στο 2,6% από 3,5% το δεύτερο εξάμηνο του 2025, με τις μεγαλύτερες απώλειες να καταγράφονται στις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες του Περσικού Κόλπου (OECD, 2026). Δεδομένης της βαρύτητας του Ιράν και των γειτονικών χωρών στον εφοδιασμό της παγκόσμιας οικονομίας με πετρέλαιο και παράγωγα προϊόντα, ο αντίκτυπος του

πολέμου μεταξύ Ιράν και ΗΠΑ θα μπορούσε να έχει καθηλώσει τον ρυθμό αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα. Ωστόσο, η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα έδειξε να ανθίσταται στις καθοδικές πιέσεις που προκάλεσαν οι γεωπολιτικές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή.

Σύμφωνα με τους οικονομικούς αναλυτές του ΟΟΣΑ και της Διεύθυνσης Οικονομικών Υποθέσεων των Ην. Εθνών, η ανθεκτικότητα της παγκόσμιας οικονομίας έναντι του ενεργειακού σοκ της περασμένης άνοιξης οφείλεται σε ένα σύμπλεγμα παραγόντων. Πρώτον, σε σχέση με το παρελθόν, η παγκόσμια οικονομία σήμερα είναι λιγότερο εξαρτημένη από το πετρέλαιο, γεγονός που περιορίζει τη μετάδοση των αυξημένων τιμών του πετρελαίου στα υπόλοιπα αγαθά. Δεύτερον, σε πολλές οικονομίες προτιμήθηκε η λύση της χρησιμοποίησης των ιδίων αποθεμάτων πετρελαίου, ενώ παράλληλα έγινε εντατική χρήση άλλων ενεργειακών προϊόντων όπως ο άνθρακας. Τρίτον, μέχρι και τον περασμένο Ιούλιο, σε περίπου 110 κράτη οι εθνικές κυβερνήσεις είχαν προχωρήσει στη λήψη μέτρων προστασίας των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων έναντι των αυξημένων τιμών του πετρελαίου (π.χ., μείωση φόρων, επιδοτήσεις, και επιβολή ανώτατων επιτρεπτών τιμών επί των καυσίμων). Τέταρτον, η σχετική σταθερότητα που επικρατεί στην αγορά εργασίας αρκετών οικονομιών είχε ως αποτέλεσμα τη στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών και τη διατήρηση της ιδιωτικής κατανάλωσης σε ικανοποιητικά επίπεδα. Τέλος, η μεγάλη ζήτηση για υλικά προϊόντα Η/Υ και λογισμικό που σχετίζεται με την εφαρμογή τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης (TN), οι αυξημένες δαπάνες σε υποδομές συγκέντρωσης και επεξεργασίας δεδομένων (data centers), καθώς και η αυξημένη ζήτηση για ψηφιακές υπηρεσίες ενίσχυσαν τις επενδύσεις και το διεθνές εμπόριο (OECD, 2026 και UN, 2026).

Οι διαταραχές στον τομέα της ενέργειας και η παρατεταμένη γεωπολιτική αβεβαιότητα έχουν καθηλώσει τον δείκτη εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων σε χαμηλότερα επίπεδα από τη μακροχρόνια τάση του. Παρ' όλα αυτά, η ανοδική πορεία του εν λόγω δείκτη

1. Σε σχέση με τα προηγούμενα τεύχη, η έκταση της ανάλυσης και το εύρος των στοιχείων που παρατίθενται στο παρόν άρθρο είναι περιορισμένα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κατά τη χρονική περίοδο συγγραφής του άρθρου δεν είχαν δημοσιευθεί οι εκθέσεις για την παγκόσμια οικονομία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και άλλων διεθνών οργανισμών.

τους τελευταίους μήνες υποδηλώνει μια συγκρατημένη αισιοδοξία από την πλευρά των επιχειρήσεων. Πιθανότατα, αυτή πηγάζει από τη θετική πορεία της μεταποίησης (λόγω της αύξησης της παραγωγής βιομηχανικών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας) και τις προσδοκίες για αύξηση της παραγωγικότητας (λόγω ευρείας εφαρμογής της ΤΝ) (UN, 2026).

Αν και η καταναλωτική δαπάνη –χρηματοδοτούμενη εν μέρει από τις αποταμιεύσεις και την αύξηση των εισοδημάτων από μετοχικούς τίτλους– παραμένει ισχυρή (OECD, 2026), οι καταναλωτές δεν φαίνεται να συμμαρρίζουν την αισιοδοξία που εκφράζουν τελευταία οι επιχειρηματίες. Κατά μια έννοια, η διαφοροποίηση στις προσδοκίες νοικοκυριών και επιχειρηματιών δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη: Λόγω ενός εκρηκτικού μείγματος αυξήσεων σε καύσιμα, διατροφικά προϊόντα και ενοίκια, τα νοικοκυριά φαίνεται να έχουν επωμιστεί το μεγαλύτερο βάρος της αύξησης του κόστους διαβίωσης (UN, 2026).

Η αναζωπύρωση και επέκταση των εχθροπραξιών στη Μέση Ανατολή τον περασμένο Σεπτέμβριο προκάλεσε ένα νέο ενεργειακό σοκ στην παγκόσμια οικονομία, με τις τιμές των καυσίμων να εκτοξεύονται ξανά σε μεγάλα ύψη. Εντούτοις, μια μεγάλη μείωση της παγκόσμιας παραγωγής δεν δείχνει να είναι το πιο πιθανό σενάριο. Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών, ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ το τρέχον και το επόμενο έτος αναμένεται να κυμανθεί κοντά στο 3% (βλ. Πίνακα 1.1.1). Η επαλήθευση αυτών των προβλέψεων προϋποθέτει ότι οι επιδράσεις των αυξημένων τιμών της ενέργειας σε πληθωρισμό, επιτόκια και πραγματικά

εισοδήματα θα είναι σχετικά περιορισμένες και άρα δεν θα κάμψουν σε μεγάλο βαθμό την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα (OECD, 2026).

Χωρίς αμφιβολία, οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την πορεία των εξελίξεων στην Μέση Ανατολή. Η αδυναμία πρόβλεψης αυτών των εξελίξεων αποτελεί και τη βασική πηγή αβεβαιότητας που κυριαρχεί στις τάξεις των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων και αυτών που φέρουν την ευθύνη άσκησης της οικονομικής πολιτικής. Όμως, οι κίνδυνοι που απειλούν την παγκόσμια οικονομία δεν εξαντλούνται στον πόλεμο της Μέσης Ανατολής και τις διαταραχές που αυτός προκαλεί στις διεθνείς αγορές ενέργειας. Η επικράτηση δυσμενών συνθηκών για τη γεωργία που συνδέονται με το φαινόμενο Ελ Νίνιο (El Niño), η επιδείνωση των όρων δανεισμού για κράτη και ιδιώτες λόγω αύξησης των πληθωριστικών προσδοκιών και των επιτοκίων, η δημιουργία δημοσιονομικών πιέσεων και η αποδυνάμωση των δημόσιων επενδύσεων σε καίριους τομείς συνιστούν όλα τους πιθανά ενδεχόμενα, τα οποία, εάν πραγματοποιηθούν, θα μπορούσαν να εξασθενίσουν σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό την παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα (OECD, 2026 και UN, 2026). Το πόσο πιθανά είναι αυτά τα ενδεχόμενα είναι δύσκολο να το πει κανείς. Τόσο δύσκολο όσο δύσκολο είναι να εκτιμηθούν και οι πιθανότητες πραγματοποίησης θετικών σεναρίων, όπως είναι, για παράδειγμα, η επιβεβαίωση των πολύ θετικών προσδοκιών για τις αποδόσεις των επενδύσεων σε τεχνολογίες ΤΝ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1.1 Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

	2025*		2026**		2027**	
	ΟΟΣΑ	ΗΕ	ΟΟΣΑ	ΗΕ	ΟΟΣΑ	ΗΕ
Παγκόσμια οικονομία	3,4	:	2,9	:	3	:
Προηγμένες οικονομίες	:	1,7	:	1,6	:	1,7
ΗΠΑ	2,1	2,1	2,2	2	2,1	2
Ευρωζώνη	1,3	1,4	1	1,3	1	1,4
Ιαπωνία	1,2	1,1	0,8	0,8	0,7	1,1
Ηνωμένο Βασίλειο	1,3	1,4	1,1	1,2	1	1,1
Αναπτυσσόμενες οικονομίες	:	4,6	:	4	:	4,4
Βραζιλία	2,3	2,3	2	2	1,9	2,1
Ρωσία	1	1	0,5	0,5	0,6	1
Ινδία	7,8	7,3	7,1	7,8	4,2	7,1
Κίνα	5	5	4,5	4,6	6,5	4,5

Πηγές: OECD (2026) και UN (2026).

* Εκτιμήσεις, **Προβλέψεις.

1.1.2. Η πορεία του πληθωρισμού και η απάντηση της νομισματικής πολιτικής

Έπειτα από μια μακρά περίοδο σταδιακής υποχώρησης που ξεκίνησε στις αρχές του 2024, ο πληθωρισμός στις περισσότερες οικονομίες του κόσμου δείχνει να έχει επιστρέψει σε μια ανοδική πορεία λόγω της εκτόξευσης των τιμών της ενέργειας. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθωριστικών πιέσεων εντοπίζεται σε προϊόντα και υπηρεσίες των οποίων η παραγωγή απαιτεί εντατική χρήση ενεργειακών προϊόντων, όπως είναι οι μεταφορές και τα αγροτικά προϊόντα. Τα ύψη στα οποία κινείται ο πληθωρισμός το τελευταίο διάστημα και η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων παρουσιάζουν έντονη διακύμανση από χώρα σε χώρα, αντανakλώντας διαφορές μεταξύ των εθνικών οικονομιών ως προς τον βαθμό εξάρτησής τους από τις εισαγωγές ενέργειας, τις

εγχώριες πολιτικές τιμολόγησης της ηλεκτρικής ενέργειας και των καυσίμων, και την πορεία των εθνικών νομισμάτων στην αγορά συναλλάγματος (UN, 2026).

Είναι αλήθεια ότι, σε αντίθεση με ό,τι συνέβη τη διετία 2020-2021, οι διαταραχές στην παραγωγή και προσφορά ενεργειακών προϊόντων κατά την τρέχουσα περίοδο εκδηλώνονται σε ένα περιβάλλον ήπιας ζήτησης που δεν ευνοεί την ανάπτυξη έντονων πληθωριστικών πιέσεων. Εντούτοις, ο ΟΟΣΑ στην τελευταία του έκθεση προβλέπει ότι ο πληθωρισμός το 2026 θα καταγράψει σημαντική αύξηση στις περισσότερες προηγμένες και αναπτυσσόμενες οικονομίες (βλ. Πίνακα 1.1.2). Στις ελάχιστες εξαιρέσεις όπου ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει σε σχέση με το 2025, σύμφωνα με την ίδια έκθεση, περιλαμβάνονται η Ιαπωνία, το Ην. Βασίλειο, και η Ρωσία (OECD, 2026).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1.2 Πληθωρισμός (ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές)

	2025*	2026**	2027**
ΗΠΑ	2,6	3,6	2,6
Ευρωζώνη	2,1	3	2,9
Ιαπωνία	3,2	1,8	2,6
Ηνωμένο Βασίλειο	3,4	3,1	2,6
Βραζιλία	5	5,1	4,3
Ρωσία	8,7	6,5	6
Ινδία	2,1	4,7	4,2
Κίνα	-0,1	1,4	1,9

Πηγή: OECD (2026).

* Εκτιμήσεις, **Προβλέψεις.

Η αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων έχει οδηγήσει τις κεντρικές τράπεζες πολλών προηγμένων οικονομιών σε αναστολή ή και αντιστροφή της νομισματικής χαλάρωσης που είχε αρχίσει από το 2024. Μάλιστα, υπό τον κίνδυνο δημιουργίας πληθωριστικών προσδοκιών, οι κεντρικές τράπεζες των ΗΠΑ, της Ευρωζώνης και της Ιαπωνίας έχουν ήδη προχωρήσει σε αύξηση των βασικών τους επιτοκίων. Στον αναπτυσσόμενο κόσμο, η στάση των νομισματικών αρχών ποικίλλει ανάλογα με τις ανάγκες των οικονομιών τους (π.χ., το ύψος του πληθωρισμού, τις εξελίξεις στην εγχώρια ζήτηση, και τις πιέσεις που δέχεται το εθνικό νόμισμα στην αγορά συναλλάγματος (OECD, 2026 και UN, 2026).

1.1.3. Η άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής σε μια περίοδο υψηλών επιτοκίων

Οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και οι διαταραχές στις διεθνείς αγορές ενεργειακών προϊόντων έχουν αναπόφευκτα θέσει σε μεγάλη δοκιμασία τη δημοσιονομική αντοχή πολλών προηγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών. Οι δημοσιονομικές πιέσεις από την άνοδο των τιμών της ενέργειας είναι διπλής κατεύθυνσης, επηρεάζοντας τόσο τα δημόσια έσοδα όσο και τις δημόσιες δαπάνες. Από τη μία, το υψηλότερο ενεργειακό κόστος έχει αρνητικό αντίκτυπο επί της οικονομικής δραστηριότητας και άρα επί των δημοσίων εσόδων. Από την άλλη, η λήψη

μέτρων για την ενίσχυση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων έναντι του υψηλού ενεργειακού κόστους αυξάνει τις δημόσιες δαπάνες.

Όμως, οι προκλήσεις της δημοσιονομικής πολιτικής δεν εξαντλούνται στα παραπάνω. Η συστατική νομισματική πολιτική και η ανησυχία των αγορών περί βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους ορισμένων οικονομιών έχουν οδηγήσει σε σημαντική άνοδο του κόστους μακροχρόνιας χρηματοδότησης του δημόσιου τομέα σε πολλές οικονομίες. Με τη σειρά τους, τα υψηλότερα επιτόκια δημιουργούν προβλήματα στην αναχρηματοδότηση του υφιστάμενου δημόσιου χρέους –το δημόσιο χρέος του συνόλου των οικονομιών έφθασε το 95% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2025– ενώ παράλληλα δυσχεραίνουν τη χρηματοδότηση δημοσίων επενδύσεων σε έργα υποδομών, ενεργειακής επάρκειας, εκπαίδευσης, και κοινωνικής πρόνοιας (UN, 2026).

Απέναντι σε αυτά τα προβλήματα, η εξεύρεση λύσεων και η διατύπωση προτάσεων δημοσιονομικής πολιτικής δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ενδεχομένως, αυτή η δυσκολία είναι που ωθεί και τους αναλυτές του ΟΟΣΑ στην επανάληψη της πάγιας θέσης του συγκεκριμένου οργανισμού περί συγκράτησης της δημόσιας κατανάλωσης, επαναπροσδιορισμού των στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής με απώτερο σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα και την ενίσχυση των κρατικών εσόδων (OECD, 2026).

1.1.4. Διεθνές εμπόριο

Παρά την κρίση στη Μέση Ανατολή, το εμπόριο αγαθών κατέγραψε αυξημένους ρυθμούς επέκτασης κατά το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Η διακίνηση εμπορευμάτων που είναι συναφή με την εφαρμογή τεχνολογιών ΤΝ ήταν από τους βασικούς προωθητικούς παράγοντες (OECD, 2026 και UN, 2026). Η παραγωγή και το εμπόριο αυτών των προϊόντων παρέμειναν γεωγραφικά συγκεντρωμένα στην Ανατολική Ασία, με τις εξαγωγές της Κορέας, της Σιγκαπούρης και της Ταϊβάν να καταγράφουν

μία αύξηση της τάξης του 20% τους πρώτους πέντε μήνες του 2026. Αντίθετα με τα υλικά προϊόντα Η/Υ, ο ρυθμός επέκτασης του εμπορίου παραδοσιακών προϊόντων (π.χ., χημικά προϊόντα και προϊόντα χαλυβουργίας) υπήρξε υποτονικός (UN, 2026).

Το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών στο πρώτο εξάμηνο του 2026 διατήρησε τη δυναμική των προηγούμενων ετών. Στη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών συνέβαλε η αυξημένη ζήτηση για ψηφιακά παρεχόμενες υπηρεσίες και, ειδικότερα, η ζήτηση υπηρεσιών πληροφορικής & πληροφόρησης, χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, και υπηρεσιών που αφορούν τη χρήση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Όσον αφορά τον διεθνή τουρισμό, αυτός συνέχισε να αποτελεί το βασικό βραχίονα των εξαγωγών υπηρεσιών. Ωστόσο, οι τουριστικές υπηρεσίες δείχνουν να έχουν απολέσει μέρος της δυναμικής που είχαν αναπτύξει τα προηγούμενα έτη λόγω της αύξησης του κόστους αερομεταφορών μετά την αλματώδη αύξηση των τιμών της κηροζίνης (UN, 2026).

Γενικότερα, το διεθνές εμπόριο εξακολουθεί να υφίσταται τις επιδράσεις των αυξανόμενων δασμών και της μεταβαλλόμενης εμπορικής πολιτικής των ΗΠΑ. Εξαιτίας αυτών των μεταβολών έχει προκύψει μια αναδιάρθρωση των διεθνών εμπορικών ροών, καθώς πολλές από αυτές πραγματοποιούνται μέσω νέων διαμετακομιστικών κόμβων με κυριότερους από αυτούς την Ινδονησία, το Βιετνάμ και το Μεξικό. Οι χώρες αυτές έχουν ευνοηθεί, καθώς έχουν μετεξελιχθεί σε σημαντικά διαμετακομιστικά κέντρα, ενώ παράλληλα η μεταποίησή τους γνωρίζει μια νέα άνθιση, κυρίως σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες συναρμολόγησης (UN, 2026).

Βιβλιογραφία

OECD (2026), *OECD Economic Outlook, Interim Report September 2025: Weathering Successive Shocks*, OECD Publishing, Paris.

United Nations (2026), *World Economic Situation and Prospects, September 2026*, New York: United Nations.